

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Quomodo acquiratur, amittatur, & mutetur privilegium fori?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

gio Clericali. Ad alterum, quod additur de reconventionem & feudo: quicquid sit, an Clericus coram Iudice seculari reconveniri possit, de quo disceptant Authores? Respondeo, utrinque Iudicem laicum procedere, tanquam jure Ecclesiastico delegatum, ut colligi potest ex c. 1. de mut. petit. ex c. ceterum. §. de judic. & c. verum. 7. de foro compet. Bordon. de privileg. Cleric. c. 2. n. 50. Adde ex P. Engel l. 3. tit. 49. n. 24. bona feudalia non transire pleno jure ad Clericum, sed Dominum, qui ea concedit; certas sibi condiciones, & jura reservare, ideoque Clericos in istis bonis judicium Domini secularis declinare non posse. Nostra verò assertio procedit de bonis allodialibus & patrimonialibus. In causa verò delicti tunc primum Clericus traditur brachio seculari puniendus, quando à statu Clericali dejectus, & in laicalem redactus, privilegiis quoque Clericalibus est exutus.

24. Ad alteram partem cornuta objectionis Respondeo, neque hoc cornu ferire: nam primò tametsi immunitas non esset de jure divino scripto, sufficeret quòd esset de jure Divino tradito & definito, quorum utrumque satis apertè constat ex præallegatis autoritatibus Conciliorum

& SS. Canonum. Insuper esse de jure Divino scripto, & ex eo per evidentem consequentiam deduci ex verbis Christi: *ergo sunt liberi, Pasce oves meas*, &c. §. priori ostensum est.

Objicies tamen secundò. Decet ut concives, & unius Reip. membra convenient sub jurisdictione unius capituli, & turpis est omnis pars discordans à suo toto: sed Clerici sunt concives unius Reip. cum secularibus, gaudentque communibus favoribus: ergo æquum est, ut etiam subint jurisdictioni Civili, & in suis bonis portent onera, quæ portant seculares: nam qui sentit commodum: sentiat etiam onus.

Respondeo distinguendo majorem: si non sunt membra & Cives privilegiati, concedo; si sunt privilegiati non subditi, & habentes proprium forum, nego maj. & sic distinctà minore, nego consequentiam. Ad hoc porrò, ut non discordent ab aliis membris, & præter commoda etiam onus sentiant, nequaquam necesse est, ut cum aliis civibus habeant eundem judicem & jurisdictionem, sed sufficit, quòd teneantur saltem indirectè se conformare aliis membris in legibus ad communem tranquillitatem pertinentibus, uti priùs dictum Disp. 35. Art. 5. §. 5.

ARTICULUS III.

Quomodo acquiratur, amittatur, & mutetur privilegium fori?

SUMMARIUM.

1. Privilegium fori acquiritur Ordinatione, & collatione habitus Religiosi.
2. Invalida ordinatio non confert privilegium.
3. Confert autem illicita.
4. Illicite ordinatus privatur privilegio per sententiam judicis.
5. Ordinatus per saltum acquirit privilegium Clericorum.
6. Gaudent privilegio Novitii, Moniales, Novitiae.
7. Conditiones à Tridentino præscriptæ tonsuræ, & in Minoribus constitutæ, ut gaudeant privilegio.
8. Ille conditiones collectivè sunt intelligendæ.
9. Religiosi non tenentur ad illas conditiones.
10. Tenentur verò Clerici scholares excepto servitio Ecclesiæ.
11. Servitium Ecclesiæ debet esse spirituale, quæ non requirit expressum mandatum Episcopi.
12. Debet habere moralem perseverantiam.
13. Potest contra conditiones Tridentini præscribi.
14. Concilia æquiparantur SS. Evangelis in materia fidei.
15. Per clausulam Tridentini derogatur tantum præteritis contrariis consuetudinibus.
16. Immunitas Ecclesiastica nec à S. Pont. nec contrariâ consuetudine tolli potest.
17. SS. Canones circa immunitatem nil mutant formaliter, sed tantum materialiter.
18. Clericus non potest renunciare privilegio fori.
19. Quanta depositio habitus sufficiat ad amittendum privilegium fori?
20. Ad amittendum privilegium defectu 3. conditionum non prærequiritur trina monitio.
21. Prærequiritur tamen sententia declaratoria, R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. II.

§. I.

Acquisitio fori.

Privilegium fori acquiritur iis modis, quibus si aliqua persona in statum Ecclesiasticum cooptatur: Is modus in genere, ut dixi initio hujus Disputationis, est destinatio personæ ad speciale DEI servitium, quæ si fiat per ordinationem, constituit personam in statu Clericali; si per collationem habitus Religiosi, constituit in statu Religioso. Cùm igitur privilegium fori acquiratur per assumptionem ad statum Ecclesiasticum, duplex etiam est modus specificus, quo privilegium fori acquiratur. Primus est Ordinatio, quæ incipit à prima Tonsura, quamvis illa non sit nisi præambulum ad SS. Ordines, neque imprimat intrinsecum characterem, ut suo loco dicitur; per primam quippe Tonsuram persona jam discriminatur ab aliis Christianis, atque in sortem Domini assumpta disponitur ad SS. Ordines suscipiendos: ideoque Episcopus post collatam primam Tonsuram, sic Neoclericos alloquitur: *Filii charissimi animadvertere debetis, quòd hodie de foro Ecclesiæ facti estis, & privilegia Clericalia sortiti estis. Cavete igitur, ne propter culpas vestras illa perdatis*, &c. Secundò, collatio habitus Religiosi facta à Superiore habente potestatem conferendi ejusmodi habitum, per hanc quippe persona specialiter DEO dedicatur, & collatur in statu Ecclesiastico juxta Auth. post. l. 12. C. de SS. Eccles. Ingressi Monasteria ipso ingressu se suaq. dedicant DEO.

2. Quæres primò. An invalidè tonsuratus, vel ordinatus accipiat privilegium fori?
 Respondeo negativè; quia privilegium fori præsupponit statum Ecclesiasticum, sed per invalidam tonsuram, vel ordinationem non acquiritur status Ecclesiasticus & Clericalis: nam nullitas causæ infert nullitatem effectûs; ergo per invalidam tonsuram vel ordinationem non acquiritur privilegium fori. Donatus p. 4. tr. 2. q. 9.
3. Quæres secundò. An illicitè tonsuratus vel ordinatus acquirat privilegium fori?
 Respondeo affirmativè, quamvis per sententiam declaratoriam Judicis Ecclesiastici ejusmodi privilegio privari possit. Probat ex responso S. Congregationis dato apud Fagnanum ad c. *cùm contingat. de etate. n. 118.* quo declaratur, quandam Abbatem validè contulisse primam tonsuram, & characterem impressisse [intellige moralem tantum] cuidam sibi non subdito, adeoque illi privilegia Clericalia contulisse.
4. Nec obstat Trident. c. 10. Sess. 7. de ordinatis ab alieno Episcopo sede vacante ita statuens: *Et sic ordinati si in Minoribus fuerim Ordinibus constituti nullo privilegio Clericali præsertim in criminalibus gaudeant.* Nam rō non gaudeant solum imporat poenam comminatoriam, & privationem privilegii post sententiam Ecclesiastici Judicis, adeoque præsupponit acquisitionem privilegii, prout pluribus declarat Bordonus de privil. Cler. cap. 4. n. 13. 14. 15. & seqq. Ex quibus
5. Inferes: Ordinatam omisâ primâ Tonsurâ, vel per saltum, item ante annos discretionis, seu legitimam ætatem, acquirere privilegia clericalia: quia talis ordinatio valet. & imprimis characterem, ut constat ex c. *un. de Clerico per saltum promot.* & tradunt DD. ibidem.
6. Quæres tertio. Utrum Novitiū Religionum etiam militarium; item Moniales tam Professæ, quam Novitiæ gaudeant privilegiis clericalibus?
 Respondeo affirmativè: nam omnes istæ personæ per susceptionem habitus Religiosi transierunt ad statum Ecclesiasticum, & cum favores sint ampliandi, in favorabilibus cum veris Religiosis communicant, esto nondum per Professionem perfectè & ultimè ingressi sint Religionem.
7. Quæres quartò. An requirantur certæ conditiones, ut aliquis possit gaudere privilegio fori? Respondeo. Pro iis, qui solum primâ Tonsurâ vel Minoribus Ordinibus sunt initiati, Jure novo Tridentini præscribuntur certæ conditiones, ut possint gaudere privilegio fori [h. e. impedite frui exercitio sui privilegii]. Sess. 23. c. 6. his verbis expressæ: *Nullus primâ Tonsurâ initiatus, aut etiam in Minoribus constitutus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam privilegio fori non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum & tonsuram deferens alicui Ecclesie ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad Majores Ordines suscipiendos versetur.* Ergo solum Clerico tonsurato, vel in Minoribus constituto (de his enim loquitur Trident. non de iis, qui jam in sacris

constituti ad statum laicalem redire non possunt, adeoque etiam non servatis hæc conditionibus manent Clerici) præscriptæ sunt conditiones, ut vel habeat beneficium cui capiendū præcipitur ætas completa 13. annorum, eam antea septennium suffecerit, vel portet habitum, tonsuram, serviatque Ecclesie; cui servituti equiparatur Seminarium, & studium in Schola, vel Universitate. Unde

Quæres quintò. An illæ tres conditiones habitus, tonsuræ, servitutis, collectivè vel disjunctivè sint accipiendæ?

Respondeo. Sunt accipiendæ collectivè, id quippe sufficienter exprimitur per vocem copulativam: Unde unâ ex istis deficiente amittitur privilegium fori, ut habet Castropal. p. 2. n. 7. Bordon. c. 6. n. 6. sed

Quæres sextò. An etiam Religiosi Professæ, vel Novitiæ ad retinendum privilegium fori teneantur ad prædictas conditiones?

Respondeo negativè. Nam lex Tridentini est odiosa, utpote Clericos subjiciens novis oneribus, à quibus antehac jure communi erant liberi, ergo non ampliari, sed restringi debet.

Quæres septimò. An Clerici Scholares præter studium, vel Seminarium debeant habere memorata requisita?

Respondeo affirmativè: quia Concilium præter habitum & tonsuram requirit disjunctivè vel servitium Ecclesie, vel studium, vel Seminarium, ergo sicuti præter servitium Ecclesie necessariò requiritur habitus & tonsura Clericalis; sic etiam præter Seminarium, vel studium. Et sic S. Congreg. declarasse refert Fagnan. in c. *si quis de foro compet. n. 19.*

Quæres octavò. Qualis & quanta debeat servitus Ecclesie, ut satisfiat intentioni Tridentini?

Respondeo primò: Servitium à Tridentino requisitum est spirituale, non determinatum ad certam Ecclesiam, Bordon. loc. cit. ad n. 20. Requiritur enim tanquam *via ad Majores Ordines suscipiendos*, hoc autem solum præstat servitium spirituale, id potissimum quod ex officio Sacrorum Ordinum exercetur: quod perinet etiam cantus in Ecclesia, servitium Missæ, frequentatio processionum, &c.

Hinc primò. Non acquirit privilegium fori, qui servit Ecclesie pro Advocato, vel Notario, quia hoc non est servitium spirituale, ut habet Covarruv. l. 2. var. c. 1. Secundò sufficit servitium præstitum Ecclesie Regulari etiam non parochiali, quia eum Tridentinum indeterminatè dicit, *alicui Ecclesie inserviat*, non est cur Ecclesiarum limitatio fieri debeat. Unde tertio, est Clericus sine aliquo mandato Episcopi, vel alteri Ecclesie quam Episcopus mandavit, servit, inservit Tridentino in ordine ad immunitatem fortis; ita quippe respondisse S. Congregationem refert Fagnanus p. 3. ad c. *si quis de foro compet. n. 21.* Neque refert, quòd Tridentinum vult, ut inserviat Ecclesie ex mandato Episcopi; non enim requiritur mandatum expressum, sed sufficit implicitum, quod in ipsa executione & exercitio servitii per Tridentinum requisitò includitur.

Respondeo secundò. Ut Clericus satisfaciatur requi-

requisito servitii, sufficit, quod per aliquot vices illud exerceat, ita ut exinde frequens & perseverans in Ecclesie servitio prudenter judicari possit. Unde non est opus, ut singulis festis & Dominicis diebus sacris officiis intersit, dummodo aliquoties id faciat, prout cum Barbofa & Delbene docet Bordonus cit. c. 6. n. 24.

13. Quæres nono. Utrum contra unam ex istis conditionibus à Tridentino requisitis, præscribi possit per contrariam consuetudinem?

Respondeo affirmativè: nam primò leges Concilii non sunt majoris roboris, quàm leges Pontificie: sed contra istas potest induci contraria & rationalis consuetudo: ergo etiam contra illas. Secundo. Ipsum Concilium Trident. loc. cit. sustulit omnes consuetudines etiam immemorales, quæ obstabant legibus indicatis in c. un. de Cleric. conjug. in 6. sed illæ leges erant Concilii Lateranensis: ergo Concilium agnoscit posse introduci consuetudinem præscriptam contra ipsum Concilium, cum illæ quoque consuetudines in suo robore persistissent, nisi à Tridentino abrogatæ fuissent.

14. Nec obest primò, quod Fagnanus opponit, Concilii œcumenicis deberi reverentiam & observantiam, sicut Sanctis DEI Evangelii; hoc enim conceditur in his, quæ ad fidem pertinent, in reliquis verò leges Conciliorum humanæ legis naturam sequuntur, ideoque contrariâ consuetudine aboleri possunt.

15. Nec obest secundò clausula derogatoria: *Nemini quoad hoc privilegio, vel consuetudine etiam immemorabili suffragante.* Nam per ejusmodi clausulam præteritas tantum consuetudines, non etiam futuras abrogari docet Suarez l. 7. de leg. c. 7. & colligitur ex verbo *suffragante*; neque enim consuetudo suffragari poterat, quæ nondum existebat, adeoque tantum intelligebatur consuetudo præterita, vel existens tempore conditi decreti.

§. II.

Amisio, & mutatio fori.

16. Quæres primò. Utrum immunitas Ecclesiastica constitutione Summi Pontificis, aut consuetudine contrariâ mutari, aut tolli possit? Respondeo negativè. Nam humana potestas in lege Divina præsertim naturali formaliter mutare nihil potest: sed immunitas Ecclesiastica, ut dictum, est juris Divini: ergo humanâ potestate Summi Pontificis formaliter mutari aut tolli non potest.

17. Inquis: cur ergo tot reperiuntur Canones, quibus certis personis auferitur privilegium fori & canonis, quando non implent præscriptas conditiones, si immunitas jure Ecclesiastico tolli, aut mutari non potest? Respondeo, hanc mutationem non esse formalem, sed materiale, unde notanter dictum, *formaliter mutari non posse.*

Esset formalis mutatio, si à persona Ecclesiastica in sensu composito statûs Ecclesiastici, & quamdiu illa pro tali agnosceretur, auferretur immunitas. Materialis mutatio est, quæ fit circa ipsam personam, eandem acceptando ad statum Ecclesiasticum, eique applicando privilegium fori. Quod cum Ecclesia possit facere sub certis conditionibus, quid mirum, si persona quæ iis servatis in statu Ecclesiastico recenseri, & privilegio fori gaudere potuisset, iis non servatis à statu Ecclesiastico & consequenter à privilegio fori excidat?

Colliges: Clericum non posse renunciare privilegio fori, quamdiu manet Clericus; quia non potest juri Divino, Ecclesiastico, torique statûs Ecclesiastico inferre præjudicium, de quo jam aliàs dictum priori Disp. art. 3. §. 1. n. 3.

Quæres secundò. Quanta debeat esse depositio habitus Clericalis, ut ratione ipsius Clericus perdat privilegium fori?

Certum est, non amitti privilegium, quando habitus deponitur ex certa causa, sive honesta, sive peccaminosa, cum intentione iterum resumendi; E. g. si Clericus in domo, si in lecto, si laboris, piscationis, lusus, joci &c. causâ habitum deponat, postea resumpturus in publico.

Respondeo igitur. Quando Clericus ita deponit habitum, ut ex ejus depositione prudenter colligatur, renunciâsse statui Clericali, tunc Clericus amittit privilegium fori. Hoc porro dupliciter contingit, vel quòd cum depositione habitus conjungat actum statui Clericali adversantem, ut si ducat uxorem, fiat miles, &c. vel quòd per tam notabile tempus habitum gestare intermitrat, ut publicè existimeretur Laicus, ad quod Barbofa censet sufficere octo menses, Delbene part. 1. c. 4. dub. 8. in Hispania & Gallia, ait, requiri quadriennium, communior cum Farinacio q. 8. n. 63. Mascardo de General. Statutorum interp. concl. 1. annum sufficere existimant.

Quæres tertio. An, ut Clericus amittat privilegium fori, præter defectum requisitarum conditionum prærequiratur trina admonitio, de qua dicitur in c. fin. de vita & honest. Clericor. c. contingit 4 §. de sent. excomm.

Respondeo negativè, prout Fagnanus refert decisum à S. Congregatione, eò quòd Tridentinum nullâ factâ mentione trinæ monitionis ad amissionem privilegii solummodo requirat neglectum unius ex prædictis conditionibus.

Quæres quarto. An saltem requiratur sententia declaratoria Judicis Ecclesiastici, ut propter omissionem unius ex præscriptis conditionibus Clericus amittat privilegium fori?

Respondeo affirmativè, quia est lex pœnalis & strictæ interpretationis: leges autem pœnales privantes jure quæsito, non obligant ante sententiam judicis, saltem declaratoriam criminis, prout de lege pœnali cum Layman, Castropal. Salmantic. superius dixi.

